

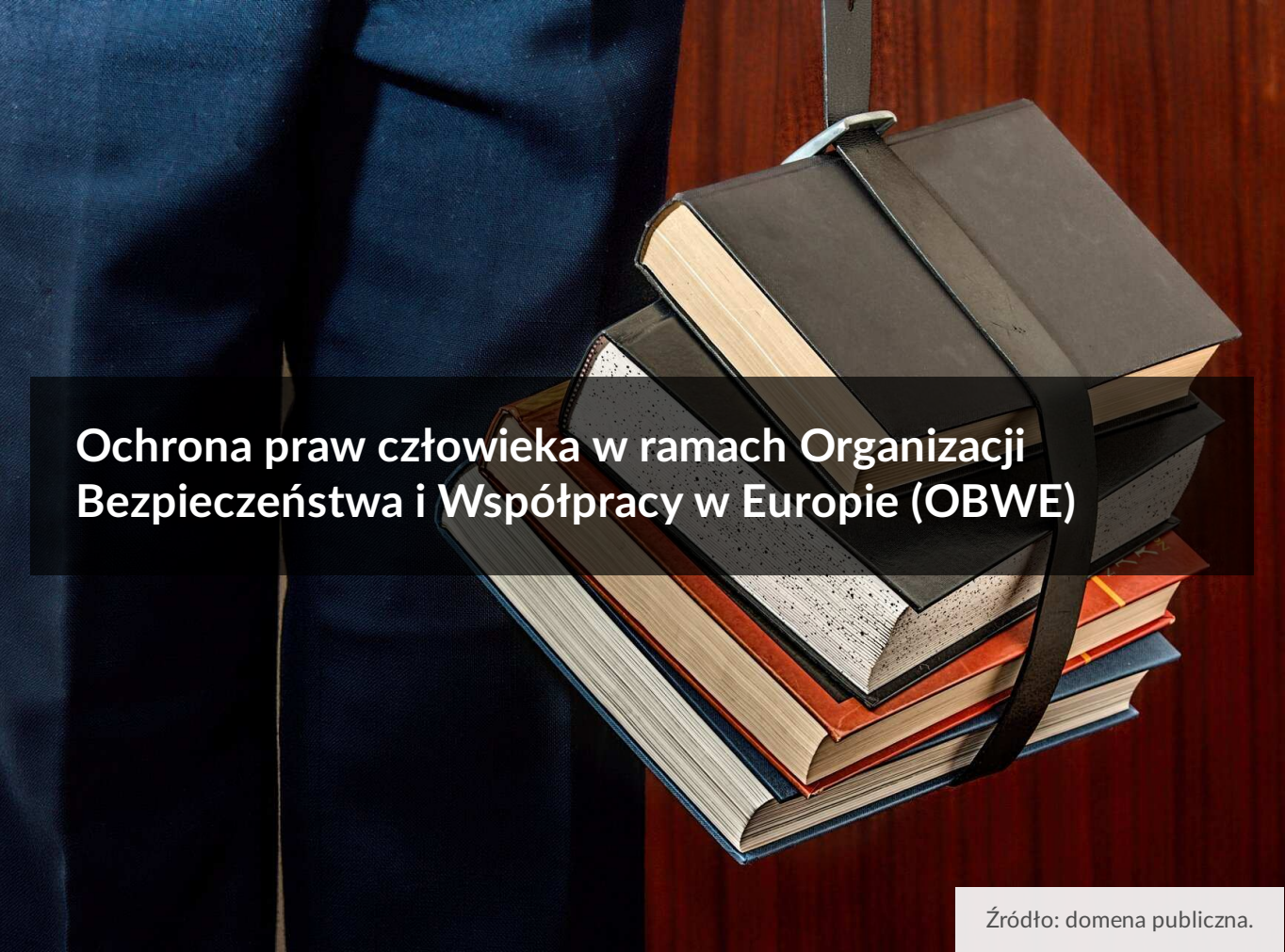
Ochrona praw człowieka w ramach Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE)

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Schemat](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: *OBWE nie uznaje wyborów na Białorusi*, 18.11.2019 r., dostępny w internecie: kresy24.pl [dostęp 3.06.2020 r.].
- Źródło: Olesia Tkachuk, *Specjalna misja monitorująca OBWE na Ukrainie – cele i problemy w ich realizacji*, dostępny w internecie: rui.ui.edu.pl [dostęp 3.06.2020 r.].

- Źródło: encyklopedia.pwn.pl [dostęp 3.06.2020 r.].

Ochrona praw człowieka w ramach Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE)

Źródło: domena publiczna.

Materiał jest częścią serii „**Repetitorium**”.

W tym materiale powtórzymy wiadomości z jednego z działów z wiedzy o społeczeństwie. Powtórzenie opierać się będzie na zestawie ćwiczeń interaktywnych z zakresu ochrony praw człowieka w ramach Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE) oraz pracy z tekstami źródłowymi i multimediami. W dalszej części znajdują się dokładniejsze informacje na temat tego, jak czytać polecenia oraz odpowiadać na pytania. Podpowiadamy, na co warto zwrócić uwagę.

Twoje cele

- Przeanalizujesz typy poleceń do ćwiczeń dotyczących ochrony praw człowieka w ramach Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE).
- Ocenisz swoją wiedzę, wykonując zestaw ćwiczeń.
- Ocenisz skuteczność działań KBWE/OBWE w zakresie ochrony praw człowieka.
- Zaprezentujesz najważniejsze informacje dotyczące dokumentów KBWE/OBWE odnoszących się do ochrony praw człowieka.

Przeczytaj

Ćwiczenia

W powtórkowych lekcjach skupimy się na części poświęconej pytaniom. Odnoszą się one do wielu różnych materiałów źródłowych (nie tylko tekstów oraz ilustracji, ale również map, tabel czy wykresów itp.). Przede wszystkim musisz dokładnie zapoznać się z materiałami źródłowymi, ale także zwrócić uwagę na polecenia. Poniżej przybliżamy, jak rozumieć polecenia w zadaniach różnego typu:

Pamiętajcie, że odpowiedź musi odnosić się do źródła – błędem jest bazowanie wyłącznie na swojej wiedzy i zignorowanie podanego źródła. Chodzi bowiem o to, aby osoba odpowiadająca na pytanie umiejętnie połączyła analizę materiału źródłowego z własną wiedzą. Nie bójcie się korzystać z posiadanych informacji i zawsze odwołujcie się do podanych źródeł. Pamiętajcie również o tym, by wczytywać się w polecenia – czasem wiedza własna nie jest potrzebna, czasem tekst to tylko inspiracja, a innym razem należy połączyć wiedzę z interpretacją tekstu.

Ochrona praw człowieka w ramach Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE)

OBWE powstała 1 stycznia 1995 roku w wyniku przekształcenia Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (KBWE). Na konferencji przeglądowej w Budapeszcie w 1994 roku podjęto decyzję o utworzeniu OBWE. W dokumencie z tego spotkania czytamy: „KBWE jest strukturą bezpieczeństwa obejmującą państwa od Vancouver aż po Władywostok. Jesteśmy zdecydowani dać KBWE nowy impuls polityczny, czyniąc ją tym samym zdolną do odegrania kluczowej roli w stawianiu czoła wyzwaniom dwudziestego pierwszego wieku. Dla odzwierciedlenia tej determinacji KBWE nosić będzie od dnia dzisiejszego nazwę Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE)”.

Katalog praw i wolności gwarantowanych przez państwa [OBWE](#) ulegał stopniowej rozbudowie. Jednak dokumenty przyjmowane przez OBWE, w tym również te dotyczące [praw człowieka](#), są aktami politycznymi i nie tworzą prawnych zobowiązań

dla państw sygnatariuszy – formułowane są jedynie w postaci opinii i zaleceń. Decyzje we wszystkich tych sprawach są podejmowane na forum OBWE przez osiągnięcie konsensusu politycznego.

Dokumenty KBWE/OBWE dotyczące ochrony praw człowieka

Akt końcowy Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (KBWE)

Akt ten został podpisany 1 sierpnia 1975 r. w Helsinkach. Na żądanie krajów Zachodu uczestniczących w Konferencji w Deklaracji zasad rządzących stosunkami między państwami zapisano m.in. następujące reguły:

- poszanowanie praw człowieka i podstawowych wolności, w tym wolności myśli, sumienia, religii i przekonań dla wszystkich;
 - równouprawnienie i zachowanie prawa do samostanowienia narodów;
- poszanowania dla praw migrantów, a także gotowość podjęcia środków służących kontaktom i regularnym spotkaniom na gruncie więzi rodzinnych, łączeniu rodzin, zawieraniu małżeństw między obywatelami różnych państw itp.

Wspomniane zapisy są skromniejsze niż te w ogłoszonych wcześniej dokumentach ONZ i mają jedynie deklaracyjny charakter. Najważniejsze jednak było powołanie w krajach sygnatariuszach, a szczególnie w państwach komunistycznych niezależnych od władz Komisji Helsińskich. Nadzorowały one realizację zadeklarowanych w Akcie końcowym zasad i przedstawiały własne sprawozdania na organizowanych co dwa lata międzyrządowych konferencjach, które dokonywały przeglądu stanu realizacji tego Aktu.

Dokument końcowy Spotkania Wiedeńskiego

Został uchwalony 19 stycznia 1989 roku i ma istotne znaczenie dla budowy koncepcyjnych i instytucjonalnych ram „ludzkiego wymiaru” na obszarze KBWE. Od tego czasu państwa socjalistyczne nie kwestionowały roli praw człowieka w budowie europejskiego systemu bezpieczeństwa. Nie uznały one jednak wówczas proponowanej przez Zachód potrzeby wprowadzenia stałego mechanizmu nadzoru nad przestrzeganiem praw człowieka.

Problematyka z zakresu praw człowieka została poszerzona o kwestię swobód religijnych, praw więźniów, problem nadużywania psychiatrii w celach politycznych,

kwesję zagłuszania zagranicznych stacji radiowych oraz uznania zasady tajemnicy korespondencji. Wprowadzono również ochronę instytucji demokratycznych i społeczeństwa obywatelskiego.

Dokument ten uznaje formalnie prawa grup i osób do tego, by na terytorium własnych państw i poza ich granicami monitorować realizację ustaleń KBWE przez rządy oraz wprowadza instytucjonalne formy ochrony praw człowieka, tzw. mechanizm wiedeński. Zdecydowano też o organizowaniu cyklicznych konferencji w sprawie „ludzkiego wymiaru” KBWE.

Dokument Spotkania Kopenhaskiego – Konferencji w sprawie ludzkiego wymiaru KBWE

Dokument ten został podpisany 29 czerwca 1990 r. Jest obecnie najważniejszym dokumentem KBWE/OBWE w zakresie praw człowieka. Stwierdza, że ochrona i propagowanie praw człowieka powinny być jednym z celów działań rządów, a pluralistyczna demokracja i rządy prawa mają zasadnicze znaczenie dla zapewnienia poszanowania wszystkich praw człowieka.

Dokument ten rozszerza zakres praw będących przedmiotem troski KBWE, m.in. o równość wobec prawa, niezawisłość sądów, prawo do: swobody wypowiedzi, zrzeszania się, pokojowych zgromadzeń i demonstracji, sprawowania przez wszystkich obywateli urzędów publicznych, wolnych wyborów, zakładania konkurujących ze sobą partii politycznych. Stanowi, że przynależność do mniejszości narodowej jest sprawą indywidualnego wyboru.

Dokument przewiduje wypracowanie mechanizmów kontrolnych dotyczących realizacji przez państwa poszczególnych praw, np. prawa do wolnych wyborów, wyrażania sprzeciwu sumienia wobec służby wojskowej, prawa do niezawisłych sądów. Nadzór ten opiera się na pracy niezależnych obserwatorów. Wszystkie państwa strony KBWE zobowiązują się rozważyć podpisanie i przystąpienie do Traktatów ONZ i Konwencji Rady Europy dotyczących praw człowieka.

Paryska karta nowej Europy

Została uchwalona 21 listopada 1990 r. Jest to **drugi po Akcie końcowym podstawowy dokument KBWE**. Konstytuuje ona organy KBWE, a także powołuje m.in. Biuro Wolnych Wyborów (mieści się w Warszawie), przekształcone w 1992 r. w Biuro Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka. Karta uznaje prawa człowieka i podstawowe wolności za przyrodzone i niezbywalne, a ich ochrona ma stanowić obowiązek rządu. Potwierdza prawo każdej jednostki m.in. do wolności: myśli, sumienia, religii, przekonań, zrzeszania się, przemieszczania się. Stanowi też, między innymi, że „władza demokratyczna opiera się na woli narodu wyrażanej regularnie w wolnych i uczciwych wyborach”, a jedynymi ustrojami dopuszczalnymi na obszarze KBWE mają być demokracja parlamentarna, polityczny pluralizm i rządy prawa.

Dokument Spotkania Moskiewskiego KBWE (1991 r.)

Dokument ten zawiera istotne zobowiązanie państw uczestniczących w KBWE, w myśl którego poziom przestrzegania praw człowieka przez państwo jest nie tylko wewnętrzną sprawą tego kraju, ale również przedmiotem zainteresowania całej wspólnoty państw sygnatariuszy KBWE.

Ponadto rozszerza on zakres zobowiązań państw m.in. o pomoc dla demokratycznie wybranego rządu, w przypadku gdyby był on zagrożony zamachem stanu, i ochronę praw człowieka w czasie stanu nadzwyczajnego. Państwa uczestniczące w procesie KBWE zobowiązały się nie uznawać rządów zdobywających władzę w wyniku użycia przemocy – wprowadzono więc zasadę demokratycznej legitymacji rządów. Zainicjowano też wówczas procedurę mechanizmu moskiewskiego.

Słownik

OBWE

Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie; międzynarodowa organizacja o charakterze regionalnym, której podstawowym celem jest zapobieganie w powstawaniu konfliktów w Europie; powstała wyniku przekształcenia Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie

prawa człowieka

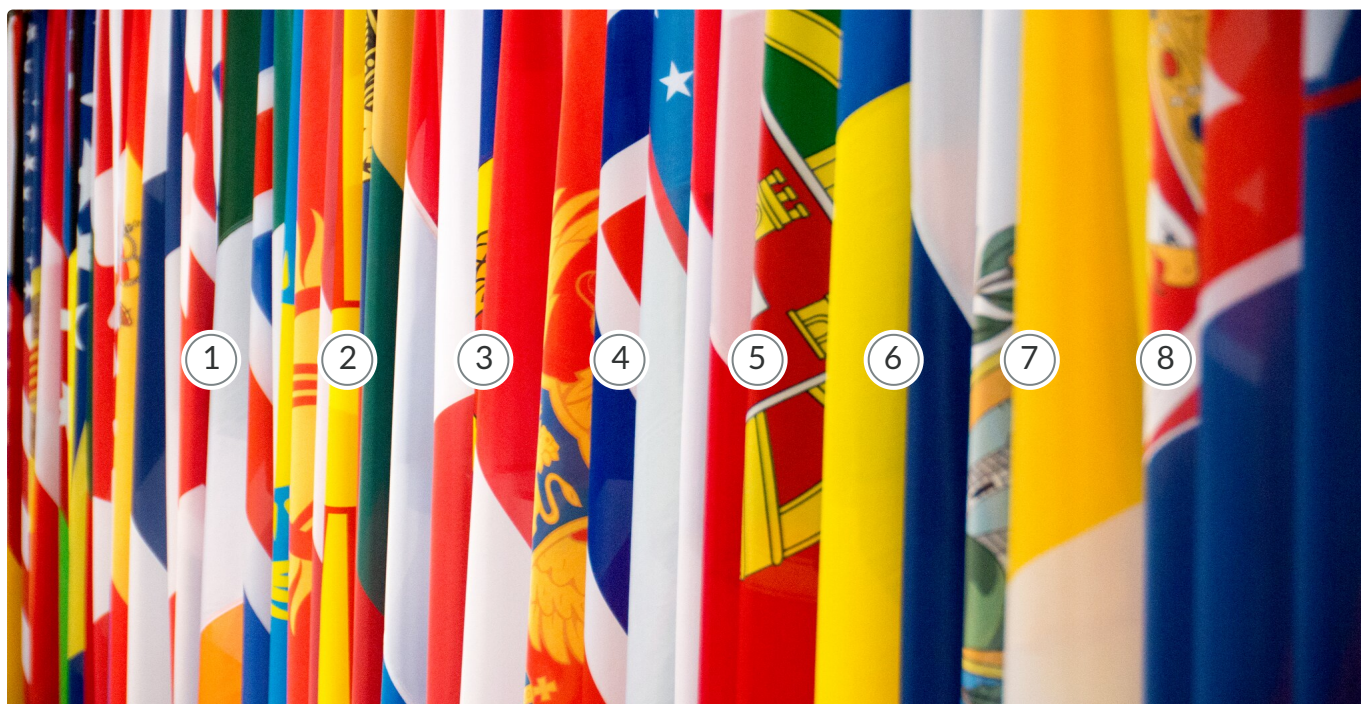
koncepcja, według której każdemu człowiekowi przysługują prawa, których źródłem jest przyrodzona godność ludzka; mają charakter: powszechny; obowiązują na całym świecie i przysługują każdemu od chwili urodzenia

Schemat

Polecenie 1

Zapoznaj się z grafiką interaktywną i wykonaj ćwiczenie.

Instytucje i mechanizmy ochrony praw człowieka w ramach KBWE/OBWE

Źródło fot.: FCO, Alex Hammond, licencja: CC BY-NC-ND 2.0.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Ćwiczenie 1

W dostępnych źródłach poszukaj informacji o ostatnich misjach OBWE, w których Polska brała udział. Opisz szczegółowo jedną z nich.

Ćwiczenie 2

Na podstawie wybranego przykładu oceń skuteczność działań KBWE/OBWE w zakresie ochrony praw człowieka.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Wskaż, jaki rodzaj dokumentów przyjmowany jest przez OBWE.

- Nie są aktami politycznymi i nie tworzą prawnych zobowiązań dla państw sygnatariuszy.
- Są aktami politycznymi i tworzą prawne zobowiązania dla państw sygnatariuszy.
- Nie są aktami politycznymi, ale tworzą prawne zobowiązania dla państw sygnatariuszy.
- Są aktami politycznymi i nie tworzą prawnych zobowiązań dla państw sygnatariuszy.

Ćwiczenie 2

Wskaż czynniki charakteryzujące Wysokiego Komisarza OBWE ds. Mniejszości Narodowych.

- Rozpoznaje indywidualne problemy związane z terroryzmem.
- Jest ombudsmanem.
- Funkcjonuje od 1980 roku.
- Celem jego działań jest zapobieganie konfliktom z udziałem mniejszości narodowych.
- Jego siedziba mieści się w Hadze.

Ćwiczenie 3

Rozstrzygnij, czy poniższe stwierdzenia są prawdziwe, czy fałszywe.

Stwierdzenie	Prawda	Fałsz
Zadaniem Biura Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka jest m.in. prowadzenie nadzoru nad przebiegiem wyborów w państwach OBWE.	☐	☐
Paryska karta nowej Europy dotyczy ochrony praw człowieka.	☐	☐
Mechanizm moskiewski przewiduje pięć rodzajów misji do państw podejrzanych o nieprzestrzeganie praw człowieka.	☐	☐
Mechanizm paryski określany jest mianem konsensus minus jeden.	☐	☐

Ćwiczenie 4

Dopasuj opisy misji OBWE do miejsca ich wykonania.

Była najdłużej prowadzoną przez OBWE operacją w terenie. Została utworzona we wrześniu 1992 roku jako Misja Monitorująca Rozprzestrzenianie się Konflikty w Skopje, aby zapobiegać eskalacji konfliktu i łagodzić stosunki narodowościowe w tym zróżnicowanym etnicznie kraju.

misja w Bośni i Hercegowinie

Utworzona w 1995 roku w związku z podpisaniem i implementacją porozumienia z Dayton. Misja wspierała inicjatywy dobrego zarządzania, zwłaszcza na poziomie samorządów. Zaangażowana była w działania zwalczające przestępczość, usprawniające system prawny i sądniczy.

misja w Czarnogórze

Została ustanowiona w czerwcu 2006 roku. Była jedną z najmłodszych misji OBWE. Wspierała proces tworzenia i funkcjonowania instytucji rządowych i samorządowych, pomagała w działaniach prawodawczych, w przygotowaniu strategii do walki z korupcją i zorganizowaną przestępczością.

misja w Macedonii

Ćwiczenie 5

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj ćwiczenie.

⌋ Konferencja dyplomatyczna państw europejskich (bez Albanii), Kanady i USA (1973–75), poświęcona opracowaniu zasad i norm dotyczących bezpieczeństwa europejskiego i współpracy między państwami, zakończona przyjęciem Aktu końcowego.

Źródło: encyklopedia.pwn.pl [dostęp 3.06.2020 r.].

Rozstrzygnij, czy cytowany tekst dotyczy OBWE. Swoje zdanie uzasadnij, odwołując się do tekstu.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj ćwiczenie.

“ **OBWE nie uznaje wyborów na Białorusi** ”

„Wczorajsze wybory odbyły się w spokojnej atmosferze, ale nie spełniały standardów organizacji wyborów” – powiedziała na konferencji prasowej w Mińsku specjalna koordynator OBWE Margaret Soderfelt.

„Wybory te pokazały całkowite lekceważenie, brak respektowania podstawowych wolności (...)”, powiedziała Margaret Soderfelt.

Przypomniała, że chęć startu w wyborach wyraziła duża liczba kandydatów opozycyjnych, ale ich wnioski zostały odrzucone.

Źródło: *OBWE nie uznaje wyborów na Białorusi*, 18.11.2019 r., dostępny w internecie: kresy24.pl [dostęp 3.06.2020 r.].

Podaj nazwę prawa, którego realizację monitorowali obserwatorzy OBWE na Białorusi oraz rodzaj, do którego to prawo należy.

Prawo:

Rodzaj:

Ćwiczenie 7

Dopasuj nazwy funkcji Wysokiego Komisarza OBWE ds. Mniejszości Narodowych do właściwych opisów.

Oznacza, że Wysoki Komisarz ds. Mniejszości Narodowych jest (...) upoważniony do wizytowania państw członkowskich i omawiania z zainteresowanymi stronami problemowych sytuacji (...). Może on objąć działaniami w zakresie pozyskania informacji (...) rządy państw członkowskich OBWE, nie wyłączając władz lokalnych, (...) gdzie zamieszkują interesujące go mniejszości narodowe. -

Główny cel tych działań polega na poszukiwaniu właściwych sposobów rozwiązywania lub zmniejszenia napięcia między zwaśnionymi stronami (...) i niedopuszczenie do rozwinięcia się procesu, który nie byłby obojętny dla pokoju oraz poprawnych stosunków międzynarodowych. -

HCNM po zakończeniu misji składa przewodniczącemu sprawozdanie, które zawiera rezultaty efektów, a także wnioski. Uzyskany materiał (...) jest konsultowany z zainteresowanymi państwami lub w szerszym zakresie, a w miarę potrzeb kierowany do Komitetu Wysokich Przedstawicieli. -

funkcja „wczesnego ostrzegania”

funkcja kontrolna

funkcja „wczesnego reagowania”

funkcja informacyjna

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj ćwiczenie.

((Olesia Tkachuk

Specjalna misja monitorująca OBWE na Ukrainie – cele i problemy w ich realizacji

Protesty na Majdanie Niepodległości w Kijowie, aneksja Krymu przez Federację Rosyjską oraz rozpoczęcie działań zbrojnych na wschodzie Ukrainy doprowadziły do zmian na najwyższym szczeblu władzy państwowej oraz wznowienia prac przygotowawczych nad podpisaniem umowy stowarzyszeniowej z Unią Europejską, przede wszystkim zaś do ogromnej ilości ofiar śmiertelnych, masowych migracji wewnętrznych i zagranicznych, a także znacznego pogorszenia sytuacji gospodarczej kraju. (...)

Państwa członkowskie Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie zgodziły się wysłać na Ukrainę Specjalną Misję Monitorującą (SMM), która miałaby obserwować wdrażanie powyższych porozumień przez obie strony konfliktu oraz sprzyjać nawiązywaniu między nimi dialogu.

Źródło: Olesia Tkachuk, *Specjalna misja monitorująca OBWE na Ukrainie – cele i problemy w ich realizacji*, dostępny w internecie: ruj.uj.edu.pl [dostęp 3.06.2020 r.].

Podaj, który z mechanizmów OBWE umożliwił podjęcie opisanych działań.

Dla nauczyciela

Autorka: Paulina Wierzbińska

Przedmiot: Wiedza o społeczeństwie

Temat: Ochrona praw człowieka w ramach Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE)

Grupa docelowa: III etap edukacyjny, liceum, technikum, zakres rozszerzony

Podstawa programowa:

XII. Prawa człowieka i ich ochrona międzynarodowa.

Uczeń:

6) charakteryzuje system ochrony praw człowieka Unii Europejskiej (Karta praw podstawowych, działania Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich) oraz Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie.

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- analizuje typy poleceń do ćwiczeń dotyczących ochrony praw człowieka w ramach Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE);
- ocenia swoją wiedzę, wykonując zestaw ćwiczeń;
- ocenia skuteczność działań KBWE/OBWE w zakresie ochrony praw człowieka;
- prezentuje najważniejsze informacje dotyczące dokumentów KBWE/OBWE odnoszących się do ochrony praw człowieka.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm;
- lekcja odwrócona.

Metody i techniki nauczania:

- mapa mentalna;
- analiza tekstu źródłowego;
- wzajemne odpytywanie się;
- odpowiadam za Ciebie;
- rozmowa nauczająca z wykorzystaniem ćwiczeń interaktywnych.

Formy zajęć:

- praca indywidualna;
- praca w grupach;
- praca w parach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami i dostępem do internetu, słuchawki;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda;
- flipcharty i markery;
- kartki z cyframi (tyle kartek, ile grup).

Przebieg zajęć:

Przed lekcją

1. Uczniowie mają za zadanie zapoznać się z e-materiałem w celu aktywnego uczestnictwa w lekcji podsumowującej dotyczącej ochrony praw człowieka w ramach Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE).

Faza wstępna

1. Nauczyciel przedstawia temat i cele lekcji.
2. Uczniowie przypominają sobie informacje na temat ochrony praw człowieka w ramach Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE) – najważniejszych dokumentów i instytucji.
3. Nauczyciel dzieli klasę na 5 grup.

Faza realizacji

1. Każda grupa ma przydzielony numer, aby w późniejszej fazie lekcji można było wskazać, kto ma odpowiadać lub zadawać pytanie. Grupy otrzymują także kartki i markery.

2. Nauczyciel wyznacza czas, w którym grupy pracują na e-materiałach. Uczniowie wyjaśniają i tłumaczą sobie wzajemnie utrwalany materiał i układają pytania dla grup przeciwnych (w zależności od klasy do 3 pytań).
 3. Podczas pracy uczniów nauczyciel przygotowuje tabelę, w której będzie zapisywał punktację poszczególnych grup.
 4. Po wyznaczonym czasie nauczyciel wspólnie z uczniami ustala kryterium oceniania za udzielone odpowiedzi i zasady, według których będą odpowiadać. Grupa, która zadaje pytanie, wybiera osobę do odpowiedzi. Jeśli wybrana osoba będzie miała problem z odpowiedzią, może poprosić osobę z grupy o pomoc. Po udzieleniu odpowiedzi następuje przyznanie punktów przez grupę, która zadaje pytanie wraz z informacją zwrotną – uzasadnieniem.
- Podczas pracy uczniów nauczyciel jest tylko koordynatorem działań i obserwatorem. W razie konieczności wyjaśnia sporne kwestie.
5. Gdy grupy wyczerpią wszystkie przygotowane pytania, następuje podsumowanie.
 6. Nauczyciel prosi uczniów, aby w parach wykonali ćwiczenie załączone do multimediu. Następnie chętne lub wybrane osoby przedstawiają swoje odpowiedzi.

Faza podsumowująca

1. Nauczyciel ocenia uczniów według ustalonego wspólnie kryterium.
2. Uczniowie jako podsumowanie lekcji indywidualnie wykonują wybrane przez nauczyciela ćwiczenia.
3. Osoby lub grupy najaktywniejsze na lekcji otrzymują oceny.

Praca domowa:

Wykonaj samodzielnie pozostałe ćwiczenia w e-materiale.

Napisz dwa wnioski do dzisiejszej lekcji.

Materiały pomocnicze:

OBWE nie uznaje wyborów na Białorusi, 18.11.2019 r., kresy24.pl.

Olesia Tkachuk, *Specjalna misja monitorująca OBWE na Ukrainie – cele i problemy w ich realizacji*, ruj.uj.edu.pl.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania multimediu:

Multimedium można wykorzystać do przygotowania przez uczniów prezentacji multimedialnej dotyczącej współczesnej działalności OBWE w zakresie ochrony praw człowieka.